

□ □

□□□ **Leszek Balcerowicz, 68 de ani, arhitectul terapiei de șoc din Polonia anilor '90, spune că singura soluție de dezvoltare pentru România este impulsivitatea antreprenoriatului, mai ales a întreprinderilor mici, care să creeze locuri de muncă.** □

Nici introducerea euro, nici fondurile europene, nici FMI și nici chiar stimuli fiscali precum reducerea TVA sau a contri-buțiilor sociale nu sunt atât de importante în economia românească precum crearea unui mediu favorabil pentru antreprenori, crede Leszek Balcerowicz, fost ministru de finanțe în Polonia (septembrie 1989 - decembrie 1991 și 1997-2000) și fost guvernator al Băncii Poloniei (2001 și 2007).

„Condițiile pentru business sunt cruciale. Imediat ce le veți îmbunătăți veți vedea cum creșterea economică accelerează. Euro nu este un substitut pentru reforme. Euro nu vă va rezolva problemele, mai ales că sunt probleme structurale. Uitați-vă la Grecia și vedeți ce înseamnă să intri nereformat în zona euro“, a spus Balcerowicz într-un in-terviu acordat Ziarului Financiar la sfârșitul săptămânii trecute. De asemenea, Balce-rowicz a spus că sunt importante și fondurile UE, dar de asemenea acestea nu înlocuiesc reformele structurale.

„România a făcut progrese importante pentru consolidarea fiscală în ultimul an, a redus deficitul bugetar sub 2%, mai bine de-cât în Polonia. Aceste realizări trebuie con-solidate și nu slăbite, cu toate că la anul veți avea alegeri, pentru că disciplina fiscală este fundamentul pentru creșterea econo-mi-că pe termen lung“, apreciază profesorul polonez.

Profesorul afirmă că trebuie evaluate barierele pentru investiții private și pentru crearea de noi locuri de muncă și identi-fi-ca-te căi prin care aceste bariere să fie înlă-turate prin dereglementări masive dacă este necesar, dar și prin evaluarea instituțiilor pu-blice. „Trebuie să vă întrebați - produc aceste agenții de stat proceduri nenecesare, împiedică businessul? Unul din cei mai buni indicatori ai mediului economic este rata de creștere a înființării de întreprinderi noi și mici. Marile companii se descurcă și într-un mediu de business neprietenos. Dar compa-niile mici nu,

de asta e nevoie de monitorizarea înființării de companii mici. Condițiile de business pentru întreprinderile mici sunt cruciale“.

El a dat deseori exemplul Bulgariei și al țărilor baltice pentru disciplină financiară și pentru o bună coordonare a politicilor macro-economice. Dar după 25 de ani de la căderea comunismului, Bulgaria este la un salariu mediu de 250 de euro, față de 2.000 de euro în Grecia, în condițiile în care prețul multor bunuri și servicii este similar.

De altfel, diferența uriașă de dezvoltare economică este vizibilă pentru toți românii care trec granița bulgaro-elenă pentru a-și petrece concediul în Grecia. De asemenea, zeci de mii de bulgari lucrează în Grecia și nu invers. Cine mai crede în aceste cuvinte – „reforme structurale“ după 25 de ani, după o generație?

„Și ce?“, replică tranșant Balcerowitz. „Nu înțeleg întrebarea. Trebuie să vă uitați la condițiile de business, să identificați barierele și să îmbunătățiți condițiile de business. Nu fiți populist pretinzând că vă pasă de oameni. Vă pasă de oameni dacă îmbunătățiți așteptările (the prospects – engl.). Aveți multe de făcut. Îmbunătățiți mediul de afaceri ținând parametrii macro sub control – aceasta este cheia.“

Dar diferența de dezvoltare între Grecia și Bulgaria este încă uriașă.

„Nu faceți confuzii între nivelul de creștere și rata de creștere. Bulgaria suferă din pricina anilor de comunism. Punctul de start pentru Bulgaria a fost în 1990 mult, mult, mult sub cel din Grecia. Polonia este mult mai săracă decât Germania și iată de ce este nevoie de mai multe reforme pentru a recupera decalajul. Singura concluzie valabilă este că dacă ești mai sărac din cauza trecutului trebuie să mergi mai rapid și mergi mai rapid doar dacă faci reformele corecte și menții condițiile macroeconomice stabile.“

Dar ce folos are Bulgaria dacă are o datorie publică de 20% din PIB, dar este la coada clasamentului european ca dezvoltare? „Una dintre lecțiile crizei este că dacă acumulezi datorii, atunci ai un boom, când toată lumea este fericită, dar apoi ai o contracție și toată lumea este nefericită, deci asta este lecția.“

Astăzi șef al Departamentului de Studii Comparative Internaționale la Warsaw School of Economics, Balcerowicz pariază ca și acum 25 de ani pe dereglementare și pe liberalizare economică pentru a aduce dezvoltare și recuperare a decalajelor.

Dar între timp, începând din septembrie 2008 la căderea Lehman Brothers, Statele Unite și în general Occidentul dezvoltat au cheltuit mii de miliarde de dolari pentru a salva cu bani publici bănci private sau chiar fabrici de automobile.

Ce fel de capitalism este acela care intră în faliment dacă nu este subvenționat cu bani publici? Ce concluzie să tragă o țară precum România, care a rămas fără nicio fabrică de tractoare sau de camioane pentru că erau la fel ca Lehman Brothers sau AIG, găuri negre? Însă România a închis Tractorul sau Camioane Brașov, în timp ce americanii au salvat cu bani publici General Motors, francezii au salvat Peugeot, austriecii au injectat zeci de miliarde pentru a menține pe picioare Raiffeisen, Erste, olandezii la rândul lor pentru a salva ABN Amro sau ING.

Balcerowicz devine iritat. „Este o concluzie teribil greșită pentru țările sărace, să ia lecțiile rele de la țările bogate. Este foarte periculos. Franța are acum mari probleme. Statele Unite au avut «boom and bust», acum cresc, dar încet. Concluzia corectă este nu imitați politicile proaste ale țărilor bogate de a crea tot mai multă datorie, ci cea de a vă uita la politicile lor bune și anume la condițiile pe care le creează pentru business. Aceasta este direcția corectă, la aceasta trebuie să vă uitați: la rata de creștere a numărului de noi întreprinderi.“

De ce România, dacă a pornit de la același nivel al GDP per capita precum Polonia în 1990, este astăzi la jumătate la acest indicator față de Polonia (7.000 de euro PIB per capita în România față de 14.000 de euro în Polonia)? În plus, România nu avea niciun fel de datorie externă în '90, în timp ce Polonia avea 40 de miliarde de dolari, adică 60% din PIB-ul de atunci. „Ați pierdut foarte mult timp în care ați făcut foarte puține reforme. Voi ați fost ca Slovenia, spre exemplu, unde sub regimul Meciar s-a dezvoltat un alt tip de capitalism decât cel competitiv, și anume capitalismul clientelar (crony capitalism – engleză)“, spune Balcerowicz.

Dar astăzi, după 25 de ani, România a pierdut 3 milioane de oameni în străinătate, iar unele orașe din estul țării au rămas fără 20-30% din populație pentru că multe fabrici s-au închis, iar între timp nu au fost deschise altele sau nu au fost create alte locuri de muncă suficient de bine plătite. Ce-i de făcut?

„Vreți să vă întoarceți la socialism?” Este iarăși iritat de întrebare Balcerowicz. „Pur și simplu trebuie să creați un climat favorabil antreprenorilor și veți avea și locuri de muncă.”, spune profesorul care, iată, a găsit soluția dezvoltării și are același răspuns la aproape toate întrebările.

Dar România are astăzi doar 4-5 milioane de salariați, la o populație de 20 de milioane de locuitori, în timp ce Cehia și Ungaria au același număr de salariați la o populație de 10 milioane de locuitori.

„Cât? E imposibil!”, spune Balcerowicz. „Ba da, așa este”, îi confirmă informația atașatul comercial al Poloniei, prezent la discuție. „OK. Vreți să vă plângeți sau vreți să rezolvați problema? Vreți să vă dau o soluție mira-culoasă sau să repet ceea ce v-am spus? Mențineți mediul macroeconomic stabil, creați condiții bune pentru antreprenori și veți avea și locuri de muncă. Nu există altă soluție.”

Venit în România la invitația Patro-natului Bancar, o organizație alternativă la Asociația Română a Băncilor, înființată de Raiffeisen și alte bănci cu capital străin, Balcerowicz spune că este normal ca soldul creditelor acordate în economie să rămână din decembrie 2008 până în prezent la 50 de miliarde de euro.

Între 2004 și 2008 soldul creditelor crescuse de la 10 la 50 de miliarde de euro. „Este tipic după un boom. Nu este un link automat între creșterea creditării și creșterea economică. Creditarea va crește dacă economia va crește și dacă va fi cerere pentru credite. Îmbunătățiți condițiile de business și veți avea și cerere de creditare.”

Ce trebuie făcut în termeni de educație pentru a impulsiona creșterea economică? „O cât mai bună coordonare între nevoile pieței muncii și procesul de educație. Noi în Polonia am decis să punem mai mult accent pe pregătirea inginerescă tehnologică, pentru că aici este cererea mai mare.”

Balcerowicz apreciază că România a făcut progrese în consolidarea fiscală și trebuie să mențină această cale pentru ca în viitor să evite încetinirea creșterii economice.

Este bine că ați îmbunătățit condițiile macro, că aveți un raport al datoriei publice în PIB mic, dar este vorba de condițiile structurale – condițiile pentru business. Euro nu este un substitut pentru reforme.

Ce ar fi mai bine, să fie redusă TVA sau CAS? „Vă spun un lucru – cel mai bun stimul este să nu stimulezi economia. Cei care afirmă că vor să stimuleze economia nu fac decât jocuri politice. Atenție mare la ce se va întâmpla cu deficitul bugetar dacă vreți să reduceți TVA. Mai degrabă v-aș sugera să reduceți taxele pe muncă, care sunt cele mai dăunătoare pentru creșterea economică”, spune Balcerowicz.

Dar ce trebuie să facă România pentru a majora ponderea în PIB a veniturilor la bugetul consolidat, aflată astăzi la 32%, față de peste 40% media în Uniunea Europeană?

„Pentru nivelul PIB-ului per capita pe care îl aveți, este suficient. În Franța sau în alte țări din nord este prea mare. Nu comparați România cu Franța, de exemplu. Ceea ce aveți de făcut este doar să aveți politici corecte pentru impulsivizarea antreprenoriatului. Dacă vreți să accelerați creșterea economică, aduceți îmbunătățiri radicale mediului de afaceri și o veți obține. Fiți cu ochii pe politicieni și nu îi lăsați să își mențină influența în companii de stat și să blocheze cu instituțiile lor dezvoltarea de noi businessuri.“

Balcerowicz spune că și în cazul politicii monetare România să nu învețe lecțiile „rele” de la țările bogate.

FMI – este bine să ai un acord decât să nu îl ai, dar nu este esențial, spune Balcerowicz. „Nu sunt de acord cu FMI că politica monetară locală ar trebui în continuare să fie relaxată, pentru că rata dobânzii de politică monetară (astăzi la 1,75% - n. red.) este deja foarte redusă.“

Ce soluții vedeți pentru Grecia?

„Cel mai mare risc este dacă Uniunea Europeană va accepta în continuare să finanțeze politicile proaste (bad policies – engleză) din Grecia. Dacă grecii nu vor face reforme, trebuie scoși din zona euro.“

Cum de ați reușit să urmați un MBA în SUA în 1974? „Mulți făceau studii în America atunci. Polonia nu era România. A fost vorba de o bursă americană“, a încheiat Balcerowicz. Absolvent în 1970 al Școlii de Economie din Varșovia, Balcerowicz a terminat în 1974 un MBA la St. John University din New York, o universitate privată Romano-Catolică.

Articol publicat în ediția tipărită a Ziarului Financiar din data de 25.05.2015

**** sursa :-- <http://www.zf.ro/banci-si-asigurari/balcerowicz-uitati-de-euro-de-fmi-sau-de-tva-singura-solutie-de-crestere-sunt-antreprenorii-14326850>**